

OORZAKEN

Jaarverslag 2021

juni 2022

INLEIDING

Het jaar 2021, het jaar waarin we opnieuw een lange lockdown beleefden, was voor Grenzeloos Geluid/OORZAKEN het jaar van bouwen op los zand. Van plannen smeden voor een hybride Oorzaken Festival en die voortdurend moeten aanpassen. Van geduld moeten hebben, van onzekerheid. Maar ook een jaar vol creativiteit en inspiratie. Van tóch een festival in het eerste weekend van juli, waar ruim 800 bezoekers hebben kunnen genieten. Van talloze nieuwe ontmoetingen, inspirerende samenwerkingen, krachtige nieuwe (co-)producties die via radio en podcasts een groot publiek bereikten en soms nog steeds door het land 'toeren' als theatervoorstelling. Van talloze nieuwe podcasttalenten die via OORZAKEN hun eerste stappen in het veld zetten. Met een nieuw bestuur en stappen in de richting van een nog professionelere organisatie.

Een jaar om met warmte op terug te kijken, mede dankzij de hulp en steun van al onze partners, sponsors en fondsen.

Veerle Devreese, voorzitter Stichting Grenzeloos Geluid

Saskia du Bois, secretaris

Ka Wing Falkena, penningmeester

Anneke Jansen, algemeen lid

Tjitske Mussche, directeur OORZAKEN

1. DIT LIETEN WE HOREN

Oorzaken Internationaal Podcastfestival 1 t/m 4 juli 2022

Aanloop

Toen we eind 2019 onze plannen maakten en begin 2020 de aanvragen bij fondsen indienden, hadden we niet kunnen bevroeden wat voor een wonderlijke periode we tegemoet zouden gaan. Toen begin september 2020 duidelijk werd dat COVID19 ook in 2021 nog een rol van betekenis zou blijven spelen, hebben we onze plannen aangepast. Dat zijn we blijven doen, naar gelang de situatie veranderde. Ons doel is van het begin af aan geweest om een festival te organiseren dat zoveel mogelijk fysiek kon plaatsvinden, aangevuld met online onderdelen waar het niet anders kon. Behalve dat er inmiddels een vermoedheid leek ingetreden met betrekking tot het online bijwonen van evenementen, past volledig online festival ons inziens ook niet bij de aard en waarde van ons festival. Podcasts zijn al volop (gratis) online te luisteren. Wat Oorzaken Festival bijzonder maakt, is juist de samenkomst van mensen, het samen luisteren en de interactie van het geluid met de omgeving waarin audioverhalen worden beluisterd. Er ook een pragmatische reden: een volledig online festival met toegevoegde waarde zou een grote investering van ons vragen; een investering die op dat moment te hoog gegrepen was. Daarom hebben we volledig ingezet op een fysiek festival. Tot het allerlaatste moment is het spannend geweest of alle locaties ons konden ontvangen. Wonder boven wonder werd het grootste deel van de COVID19-maatregelen eind juni opgeheven en heeft het festival van 1 t/m 4 juli 2021 kunnen plaatsvinden in de vorm die we voor ogen hadden. We hebben geluk gehad. Een week later stegen de besmettingscijfers alweer rap en zijn er opnieuw beperkingen ingevoerd.

Organisatie

Na twee eerdere edities in samenwerking met Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond, presenteerde OORZAKEN zich in 2021 voor het eerst als volledig zelfstandige festivalorganisatie. Om zo slim mogelijk om te gaan met de steeds veranderende beperkende maatregelen, hebben we ervoor gekozen een groot aantal kleinschalige programma's te presenteren, waar mogelijk buiten. Hierdoor konden zoveel mogelijk makers de kans geven een productie neer te zetten. De locaties (allen in Amsterdam) waren: bioscoop Kriterion, Volkstuinpark Amstelglorie, Hortus Botanicus, Koninklijke Instituut voor de Tropen en Desmet Studio's.

Programma

Het festivalthema was dit keer 'Nature calling': over de relatie mens en natuur. Het programma en de locaties sloten hierbij aan. Van een wandeling met VLOT van Bert Scholten (speciaal voor OORZAKEN gemaakt) tot het live hoorspel 'Wat je plant denkt' van muziektheatergroep We Sun City (speciaal voor OORZAKEN gemaakt) en van de installatie RADIX van theatergroep Walden, tot een interview met de Amerikaanse podcastmaker Jonathan Goldstein, en van een liveopname van Groene Oren in de Hortus (speciaal voor OORZAKEN gemaakt) tot een kinderworkshop hoorspel maken: een breed publiek kwam tijdens deze editie van OORZAKEN aan zijn trekken. Dat er eindelijk weer samenkomsten konden plaats vinden en mensen elkaar

konden ontmoeten en dat bezoekers zich voor het eerst sinds tijden weer konden voeden met theatervoorstellingen, bijzondere podcastvertoningen en luisterwandelingen, droegen bij aan een uitgelaten festivalsfeer. Dankzij partners, waaronder NPO, NTR en VPRO hebben we voorafgaande aan het festival een grote zichtbaarheid kunnen realiseren via print, radio, online en in podcasts. Ook was er aandacht voor het festival in o.m. Het Parool. Het brede publiek dat festivalprogramma's tijdens het weekend bezocht, was enthousiast over de (buiten)locaties, de vaak verrassende luisterevents, de speciale kinderprogrammering en de levendige festivalsfeer. Als organisatie kijken we dan ook terug op een geslaagde derde editie van Oorzaken Festival

Publiek

Hoewel het effect van COVID duidelijk merkbaar was, er mochten minder mensen naar binnen én veel mensen vonden het best spannend om ineens weer in een zaal met anderen te zitten, waren er toch ruim 800 betalende bezoekers. Het totale publieksbereik was vele malen groter door de vele spin-offs (zie paragraaf 'spin-offs'). Het publiek was divers in leeftijd, van jonge kinderen voor de speciale kinderprogramma's tot oudere (theater-, literatuur- en film-)liefhebbers en alles daar tussenin. Dankzij het brede scala aan kinderactiviteiten hebben we ook veel nieuw publiek getrokken, inclusief hun ouders. Vaak bezochten gezinnen meerdere onderdelen van het festival. Doordat er dit keer programma's in filmtheater Kriterion waren, kwamen ook trouwe filmbezoekers nieuwsgierig kijken. Bezoekersonderzoek wijst uit dat een opvallend groot deel van de bezoekers uit Vlaanderen komt. Daarnaast waren er veel mensen uit Utrecht, Rotterdam, Nijmegen en Amsterdam, wat overeenkomt met de geografische doelgroepen waar we ons op richten.

Oorzaken wil graag een inclusief festival zijn. We werken hier al langer aan en kiezen voor een 'show don't tell'- benadering. Door zorgvuldig (hoofd)gasten, partners en presentatoren bij elkaar te brengen die hun eigen netwerk ook weer activeerden zijn er tijdens deze editie in geslaagd om makers en verhalen samen te brengen die hele andere achtergronden en perspectieven representeren. Iedereen die iets op Oorzaken Festival deed, kreeg een promopakket toegestuurd om in zijn of haar netwerk te delen en zo diverse groepen te enthousiasmeren om te komen. Meten hoe de inspanningen die de organisatie op het gebied van inclusiviteit heeft gedaan zich vertalen in de diversiteit publiek, blijft een uitdaging. Het bestaande bezoekersonderzoek vraagt wel postcodes uit. Dit geeft inzicht in de geografische spreiding (stad en stadsdelen, provincies en buitenlands bezoek) Verschillende belangenorganisaties voor blinden zijn benaderd om het festival onder hun achterban te promoten. Twee blinde podcastmakers zijn actief door de organisatie uitgenodigd om te komen. Voor hen is ook een persoonlijk begeleider geregeld. Organisaties voor kinderen uit kansarme gezinnen in Amsterdam zijn uitgenodigd om met een klas langs te komen. Hier hebben zij helaas geen gebruik van kunnen maken, mede door personeelstekort en COVID-beperkingen.

Ruim 200 professionals uit Nederland, Vlaanderen en Italië bezochten (online en fysiek) de op professionals gerichte programma's. Er was onder deze podcastmakers enorm veel waardering voor de mogelijkheid tot bijscholing door internationale

makers, de gelegenheid om te netwerken en voor het bieden van een platform voor discussie. Dankzij een samenwerking met de Stichting Verhalende Journalistiek/True Stories Conference waren er nog meer professionals aanwezig dan andere jaren en een partnership met het Italiaanse Lucia Festival zorgde voor nog 50 Europese podcastmakers die deelnamen.

Spin-offs Oorzaken Festival 2021

OORZAKEN zorgt er voor om buiten het festival ook zicht-en hoorbaar te blijven door het jaar heen. Dit doen we o.m. middels spin-offs. Die zorgen er ook voor dat festivalprogrammering of co-producties niet beperkt blijven tot een voorstelling op Oorzaken Festival en een groter publiek kunnen bereiken.

- De op Oorzaken Festival opgenomen aflevering van de zeer populaire podcast 'Groene Oren' met Brigitte Kaandorp en Chris Bajema is uitgebracht als bonus-aflevering.
- Idem voor NPO Parel Radio Podcasts die op Oorzaken werd opgenomen.
- De Top 5 van de Korte Golf Podcast Wedstrijd is uitgezonden in de NTR-podcast Docs, met ruim 20.000 luisteraars. Het winnende verhaal is (met Engelse ondertiteling) ook gepubliceerd op de internationale podcast-site www.radioatlas.org. In oktober 2021 was de Top 5 de hele week te horen tijdens de Dutch Media Week in Hilversum.
- Ook de luisterwandeling 'VLOT' van Bert Scholten, gemaakt in opdracht van Oorzaken en Instituut voor Beeld en Geluid, was in oktober tijdens de Dutch Media Week in Hilversum te horen.
- De in opdracht van Oorzaken Festival en NTR Docs speciaal op maat gemaakte podcast 'RADIX' van Theatregroep Walden is uitgezonden in de podcast NTR Docs en was na Oorzaken Festival nog te beluisteren bij de installatie RADIX in de Tolhuistuin in Amsterdam.
- Sara de Monchy heeft haar live podcastshow van 'Sara's Mysteries' op Oorzaken aangegrepen om dit concept verder door te ontwikkelen voor Cinekid en IDFA. Hiermee tourde ze door het land.
- De audiodocumentaire 'Kreeftentemmers' van Mandula van den Berg, die in opdracht van Oorzaken en NTR werd gemaakt, werd in oktober 2021 getoond op het NPO Podcast Event in Tivoli in Utrecht.
- De audiodocumentaire 'Het bos heeft ons niet nodig' die in opdracht van Oorzaken en NTR werd gemaakt, is in december 2021 met ondertitels te horen geweest op het Lucia Festival in Italië.
- De verhalen uit het programma 'Na het uitsterven' dat we met de SLAA maakten rondom verhalen van schrijvers en een sounddesigner/muzikant, zijn ook in de podcast van de SLAA te horen.

Worming-Up! Hoorspel onder de bomen

Speciaal voor Oorzaken schreef kinderboekenschrijfster Esther Duysker een driedelige podcastserie over een boom in nood en een team van planten en dieren dat haar komt helpen. Podcastregisseur en muzikant Pascal van Hulst maakte er een levendig hoorspel van, met acteurspel van Samora Bergtop, Wil van der Meer en Sanne Vanderbruggen. Het hoorspel is geschreven om buiten onder de bomen te beluisteren en ging dan ook in première tijdens het Oorzaken Festival, in de tuin van het Koninklijke Instituut voor de Tropen. Daarna stond de voorstelling in Hortus Leiden, tijdens de Open Monumentendagen in september 2021 en hij werd geboekt voor voorstellingen in 2022. Ook werd het verhaal als podcast uitgebracht, te beluisteren via o.a. Spotify of podcastapps. O.m. NRC schreef erover. Deze productie kwam tot stand met steun van het Nederlands Letterenfonds, Stichting Gravin van Bylandt, Dorodarte, VSB Fonds en Amarte Fonds.

Oorzaken Podcast

In de aanloop naar het festival hebben we de Oorzaken Podcast gelanceerd. De eerste vijf afleveringen, met als titel 'Oorsprong', bestonden uit interviews met bekende podcastmakers die ook op het festival zichtbaar waren: Maartje Duin, Jeek ten Velden, Sara de Monchy, Hanneke Hendrix en Joyce de Badts. De serie werd gemaakt door Jesse Gunsing en Femke Bosma. Na het festival publiceerden we in de Oorzaken Podcast de beste producties en masterclasses die speciaal voor het festival gemaakt werden: het interview met Jonathan Goldstein, de masterclasses van Maartje Duin en Radiolab, de live show van Groene Oren in de Hortus, het live hoorspel van We Sun City, de audiowalk van Bert Scholten en verschillende Korte Golf-inzendingen. Deze podcasts werden gepresenteerd en gemaakt door Emmie Kollau en Tjitske Mussche

2. ZO ONTWIKKELDEN WE TALENT

Oorzaken Podcast Academy

In 2021 vond de derde editie van de Oorzaken Podcast Academy i.s.m. het NPO-fonds plaats. Het traject bestond uit een fictie en een documentaire track. In de wervingscampagne is geprobeerd om de oproep zo breed mogelijk te verspreiden en bij zowel bij de selectie van deelnemers als docenten is gelet op diversiteit in zowel culturele achtergrond, leeftijd, opleidingsniveau als gender.

Er waren bijna 150 aanmeldingen, na de selectiegesprekken bleven er twaalf makers -o.m. theatermakers, journalisten, historici en schrijvers- over die in een intensief traject van drie maanden workshops van verschillende professionals volgden over interviewen, montage, dialogen de fictie-track en sound design. Deze vonden plaats in Werkgebouw 't Veem in Amsterdam. Ondertussen werkten de deelnemers onder begeleiding aan een eindproject: een verhaal van 10-20 minuten. Alle makers en hun verhalen zijn in de herfst op een luistermiddag feestelijk gepresenteerd aan de directie van het NPO-fonds, eindredacteuren van omroepen, podcastbedrijven en kranten. Alle verhalen zijn ook uitgezonden in de NPO Radio1-podcast DOCS en (de fictie-stukken) in de VPRO-podcast De Verhalen.

Open Call OPA x NTR DOCS

In samenwerking met NTR DOCS schreven we een *open call* uit waarvoor deelnemers van de Oorzaken Podcast Academy een pitch konden insturen die met het thema van het festival te maken moest hebben. Janna Reinsma en Mandula van den Berg mochten uiteindelijk een documentaire van 20-25 minuten maken die werd uitgezonden in DOCS.

Open Call OPA x 3FM

Op verzoek van 3FM konden deelnemers van de Oorzaken Podcast Academy een plan pitchten bij 3FM. Helaas is er door 3FM uiteindelijk geen gevolg gegeven aan de pitches, vanwege een interne beleids- en personeelwijziging,

Korte Golf Podcastwedstrijd

Voor het eerst sinds vier jaar vond er weer een editie van Korte Golf, dé wedstrijd voor de beste podcast van 3 minuten, plaats. Dit keer in samenwerking met het Instituut voor Beeld en Geluid. De beste vijf werden uitgezonden in DOCS (VPRO) en in Zandman (VRT). De vereiste ingrediënten waren dit keer gekoppeld aan het festivalthema 'Calling Nature' en waren: gebruik een geluid van wind uit het archief van B&G, laat er een ontmoeting tussen mens en dier in voorkomen en gebruik een gerecht in de titel. Er waren ruim 70 winnaars, vooral beginnende radio- en podcastmakers. Een aantal opleidingen gebruikten de opdracht ook in hun colleges. De jurywinnaar, de Vlaams-Cypriotische Elena Dikomitis, werd met Engelse ondertiteling gepubliceerd op www.radioatlas.org.

3. ZO WAREN WE ZICHTBAAR

Begin 2021 lanceerden we de nieuwe website van OORZAKEN, gemaakt door V+V Vormgevers. OORZAKEN heeft dit jaar voor het eerst als geheel zelfstandig festival haar communicatiekanalen opgezet en een eigen contentstrategie ontwikkeld. Voorheen maakten we hiervoor gebruik van de kanalen van onze toenmalige samenwerkingspartner de Brakke Grond. De uitdaging was daarom in korte tijd heeft Oorzaken een stevige community op te bouwen online. Dat is gelukt: we zijn in 2021 van 0 naar ruim 1100 volgers gegaan (Facebook en Instagram). In de aanloop naar het festival werd hiervoor een PR-medewerker aangetrokken. Zij verzorgde ook de nieuwsbrieven (van 0 naar 650 abonnees) die tussen maart en augustus 2021 verstuurd werden. Tot slot konden we rekenen op de PR-kanalen van onze partners en enkele prominente podcastmakers.

Persaandacht was er op de volgende plekken:

- Interview met festivalhoofdgast Jonathan Goldstein op VPRO Gids online
- Artikel met verschillende festival-onderdelen in de papieren VPRO gids - Parool weekendtip
- Volkskrant-Artikel over festival programmaonderdeel 'Kates Tapes'
- Artikel over Oorzaken Festival en opkomst kinderpodcasts in Parool
- Vermelding van kinderprogramma's op Oorzaken Festival in Kidsweek
- Oorzaken Warming-Up als kinderpodcasttip in NRC Handelsblad

4. ZIJ STEUNDEN ONS

De activiteiten van OORZAKEN in 2021 kwamen tot stand dankzij steun van verschillende partners en fondsen. Het betrof projectsubsidies van: NPO-fonds, Nederlands Letterenfonds, Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Amarte, Stichting Gravin van Bylandt, Diodora, Fonds21, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds en VSB Cultuurfonds. Overige financiële bijdragen kwamen van VPRO, NTR, Instituut voor Beeld en Geluid en Hortus Leiden. In natura werd er bijgedragen door Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, Hortus Amsterdam, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam, Stichting de Wolkerstuin en Lucia Festival/Nederlandse Ambassade Italië.

5. DIT ZIJN WIJ

Het bestuur van OORZAKEN werd in 2021 uitgebreid met Saskia du Bois en Ka Wing Falkena, naast Veerle Devreese en Anneke Jansen. Er was een vacature voor een vijfde lid. De algemene leiding/creatieve productie van OORZAKEN wordt gevoerd door Tjitske Mussche. Projectleiding van de Oorzaken Podcastacademy is in handen van Randy Vermeulen. Voor versterking van de festivalorganisatie werd Emmie Kollau aangetrokken. Verder was er een kleine redactie voor het festival, bestaand uit Katz Laslzo, Janna Reinsma, Prosper de Roos, Liz Kruisheer en Jesse Gunsing. De productie lag in handen van Popkraft. *Worming Up!* werd gemaakt door Pascal van Hulst en Esther Duysker. De administratie werd uitgevoerd door boekhoudkantoor ASK.

6. EN ZO BOUWEN WE DOOR

Na drie afzonderlijk succesvolle edities is OORZAKEN de kinderschoenen ontgroeid. OORZAKEN is uitgegroeid tot een volwassen festival dat voorziet in een groeiende behoefte aan het 'beleven' van audio en podcasts, educatie, duiding en koppeling met het maatschappelijk debat. Een festival geboren uit liefde voor verhalen en voor audio maar ook een festival dat inmiddels een omvangrijke productie is geworden, dat nog altijd door de tweekoppige directie, aangevuld met een freelance team van redacteurs, productie en communicatie- en marketingmedewerkers wordt georganiseerd. Bij de directie bestaat de wens de groei van het festival gepaard te laten gaan met een professionaliseringsslag in de organisatie. De directie acht dit noodzakelijk met het oog op de toekomstige positionering, duurzaamheid en uitvoerbaarheid van het zich nog altijd ontwikkelende OORZAKEN festival. Het bestuur herkent en onderkent dit volledig en heeft zich in 2021 dan ook ten doel gesteld om samen met de directie en nieuwe strategische koers uit te tekenen die de het voortbestaan van het festival consolideert. We hebben niet de ambitie om eindeloos te groeien maar wel om de positie van het festival in de toekomst te verstevigen zodat kennis & kunde efficiënt kan worden ingezet en we podium kunnen blijven bieden aan bijzondere (en complexe) producties. We stellen dat het audio- en podiumlandschap dit verdient.

Daarom heeft het bestuur en directie het afgelopen jaar aanvullende denkracht ingeroepen van de [SESAM-Academie](#). Een van de uitkomsten van dit strategische traject is dat er binnen het team van Oorzaken unieke kennis & kunde aanwezig is, waarmee we bijzondere verhalende multimediale audioproducties o.a. kunnen scouten, programmeren, begeleiden en een kwalitatief podium kunnen bieden. We moeten ons focussen op die aanwezige kwaliteiten terwijl we met partners willen optrekken die alles in huis hebben om een goede festival infrastructuur te realiseren. Om daadwerkelijk te kunnen doorbouwen zijn duurzame samenwerkingsverbanden cruciaal. Deze nieuw gekozen koers is onder meer vastgelegd in het Meerjarenplan en de lopende fondsaanvragen.

Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond is voor OORZAKEN hiervoor een natuurlijk en logische partner. Niet alleen is dBG al jaren het hart van het OORZAKEN, ook inhoudelijk is het een sterke partner die de positie van OORZAKEN zowel in Nederland als in Vlaanderen kan versterken. Naast dBG lopen er sinds voorjaar 2022 ook gesprekken met andere partners uit het hele land voor aanvullende samenwerking op het gebied van programmering.

Het strategisch traject heeft nog meer inzichten opgeleverd, o.a. op het vlak van het betrekken van nieuw publiek en het merk OORZAKEN dat door het jaar heen samen met partners producties (inter)nationaal podium biedt. Deze inzichten zullen we in 2022 gebruiken voor een verdere professionaliseringsstrategie.

Goedgekeurd en getekend door Ka Wing Falkena namens het bestuur van Stichting Grenzeloos Geluid,
Datum: 11-07-2022

